

4.12.2007

LAUSUNTO TAKAUSKESKUKSEN JÄSENYDESTÄ KOITUVIEN TAKAUSVASTUIDEN
ILMOITTAMISESTA KUNTIEN TILINPÄÄTÖKSESSÄ

1 Lausuntopyyntö Kuntien takauskeskuksen hallitus on pyytänyt kuntajaoston lausuntoa takauskeskuksen jäsenyydestä koituvien takausvastuiden ilmoittamisesta kuntien tilinpäätöksessä.

Pyynnön taustalla on Kuntien takauskeskukseen asiasta tulleet tiedustelut ja eräiden kuntien omaksumat käytännöt. Lausuntopyyntöön tarkoituksena on menettelyn yhdenmukaistamista koskevan ohjeistuksen saaminen takauskeskuksen käyttöön.

2 Lausunnon perustelut

2.1 Laki Kuntien takauskeskuksesta (478/1996)

Lain mukaan Kuntien takauskeskuksen tarkoituksena on turvata kuntien yhteinen varainhankinta ja kehittää sitä (1.1 §). Tarkoituksen toteuttamiseksi takauskeskus voi myöntää takauksia kuntien suoraan tai välillisesti omistamien tai kuntien määräämisvallassa olevien luottolaitosten sellaiselle varainhankinnalle, jota käytetään antolainaukseen kunnille ja kuntayhtymille sekä kuntien kokonaan omistamille tai niiden määräämisvallassa oleville yhteisöille (1.2 §). Takauskeskus voi myöntää takauksia myös luottolaitoksen sellaiselle varainhankinnalle, jota käytetään antolainaukseen valtion viranomaisten nimeämille asuntojen vuokraamista tai tuottamista ja ylläpitoa sosiaalisin perustein harjoittaville yhteisöille tai niiden määräämisvallassa oleville yhteisöille (1.3 §).

Takauskeskus voi myöntää takauksia ainoastaan riittävää vakuutta vastaan. Lain 1 §:ssä tarkoitetun luottolaitoksen maksuvalmiutensa turvaamiseksi ja riskeiltä suojautumiseksi tekemille järjestelyille takaus voidaan myöntää ilman vastavakuutta ja erityisestä syystä takaus voidaan myöntää ilman vakuutta muulloinkin sisäasiainministeriön luvalla. (8.3 §)

Takauskeskuksen jäsenyhteisöjä ovat kunnat, jotka ovat liittyneet sen jäseniksi (2 §). Jäsenyhteisöt vastaavat yhdessä edeltävän vuoden vaihteen asukaslukujen suhteessa takauskeskuksen sellaisten menojen ja sitoumusten rahoituksesta, joita ei muuten saada katetuiksi (10 §). Ensisijaisesti maksuvelvoite katetaan takauskeskuksen rahastosta, mutta jos rahaston varat eivät riitä velvoitteen kattamiseen, takauskeskuksella on oikeus periä jäsenyhteisöiltä maksuosuuksia velvoitteen kattamiseksi (11.1 §). Takauskeskuksen on palautettava jäsenyhteisölle jäsenyhteisön suorittama maksuosuus korkoineen mahdollisimman pian sen jälkeen, kun takauskeskuksella on siihen varoja (11.2 §).

2.2 Kirjanpitolaki (1336/1997) ja -asetus (1339/1997)

Vastainen meno tai menetys

Kirjanpitolain 5:14.1 §:n mukaan tuotoista on vähennettävä sellaiset menot tai menetykset, joiden osalta täyttyvät seuraavat neljä tunnuspiirrettä:

- 1) ne kohdistuvat päättyneeseen tai aikaisempaan tilikauteen;
- 2) niiden toteutumista on tilinpäätöstä laadittaessa pidettävä varmana tai todennäköisenä;
- 3) niitä vastaava tulo ei ole varma eikä todennäköinen; sekä
- 4) ne perustuvat lakiin tai kirjanpitovelvollisen sitoumukseen sivullista kohtaan.

Kaikkien edellä mainittujen kohtien tulee täytyä, jotta meno tai menetys on kirjauskelpoinen.

Vastainen meno tai menetys kirjataan tuloslaskelmaan kuluksi ja taseeseen siirtovelkoihin, jos menon tai menetyksen täsmällinen määrä ja toteutumisajankohta tunnetaan (KPL 4:6.2 §). Kun menon tai menetyksen täsmällistä määrää tai toteutumisajankohtaa ei tiedetä, on kysymyksessä pakollinen varaus (KPL 5.14.3 §). Pakollinen varaus merkitään tuloslaskelmaan kuluksi ja taseeseen erilliseen ryhmään *Pakolliset varaukset*. Taseen liitetiedoissa on esitettävä erittely pakollisiin varauksiin merkityistä eristä, jos se on tarpeen tase-erien selventämiseksi (KPL 2:5.1 § 4 ja 6 k).

Taseeseen sisältymättömistä vastuusitoumuksista ja vastuista on esitettävä liitetietona mm. kirjanpitovelvollista koskevat eläkevastuut (KPA 2:7.2 § 1 kohta) sekä muut kirjanpitovelvollista koskevat taloudelliset vastuut, joita ei ole merkitty taseeseen (5 kohta).

Kuntien takauskeskuksen jäsenen osuus takauskeskuksen vastuista ei täytä edellä mainittuja velan tai pakollisen varauksen kirjanpitoon merkitsemisen edellytyksiä, silloin kun takausvastuun toteutuminen tilinpäätöstä laadittaessa ei ole varmaa tai todennäköistä. Takausvastuu on kuitenkin esitettävä kirjanpitoasetuksen mukaisesti liitetietona taloudellisesta vastuusta, jota ei ole merkitty taseeseen.

2.3 Kuntajaoston yleisohjeet

Kunnallisen eläkelaitoksen menot jaetaan jokaiselta varainhoitovuodelta jäsenyhteisöjen vastattaviksi (KuEl 9:131 §). Kunnan ja kuntayhtymän taseen laatimisesta annetun yleisohjeen (2007) mukaan KuEL:n eläkesitoumuksista aiheutuvaa vastuuta ei esitetä kunnan taseessa eikä sen liitetiedoissa, sillä yleisohjeessa KuEL:n mukaan määräytyvistä eläkesitoumuksista kuntien on katsottu vastaavan yhteisvastuullisesti eikä niiden kattamatonta osaa voida jakaa kunta-kohtaisesti. Kunnissa ja kuntayhtymissä eläkevaraukset tehdään vain KuEL-järjestelmän ulkopuolella järjestettyjen eläkkeiden eläkevastuusta.

Kuntajaoston yleisohjeessa kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen liitetiedoista (2007) on esitetty, että jäsenkunnan muita taloudellisia vastuita koskevana liitetietona saattaa tulla kysymykseen myös jäsenen rahoitusvastuu kuntayhtymän taseeseen kertyneestä alijäämästä. Tällainen rahoitusvastuu voi olla merkittävä liikelaitoskuntayhtymässä tai sellaisessa kuntayhtymässä, jonka tulee noudattaa etukäteishinnoittelua. Kuntalain 83 §:n mukaan jäsenkunta vastaa kuntayhtymän sellaisten menojen rahoituksesta, joita ei muutoin saada katetuiksi. Edellä mainittuun säännökseen perustuva rahoitus-

riski saattaa realisoitua jäsenen erotessa kuntayhtymästä tai kuntayhtymän purkamisessa.

3 Kuntajaoston kannanotto

Kuntien takauskeskuksen jäsenkunnat vastaavat yhteisesti asukasluojien suhteessa takauskeskuksen sellaisten menojen ja sitoumusten rahoituksesta, joita ei muuten saada katetuiksi. Takauskeskuslain 8 §:n mukaan takauskeskus voi myöntää takauksia ainoastaan riittävä vakuutus vastaan ja vain laissa määritellyin poikkeuksin se voi myöntää takauksia ilman vastavakuutta. Takauskeskuksen Kuntarahoitukselle antamat takaukset on katettu vastavakuuksin. Kuntien maksuvelvoitteen toteutuminen Takauskeskuksen menoista ei näin ollen ole todennäköistä eikä edellytä vastuun merkitsemistä taseeseen. Vastuun ilmoittamista liitetietona on kuitenkin pidettävä perusteltuna, koska kunnan maksuvelvoitteen toteutuminen on mahdollista.

Takauskeskus tulee antamaan vuosittain kullekin jäsenelle tilinpäätöksen liitetietoja varten tarvittavat tiedot jäsenen takausvastuista, jos jäsenkunnan on tilinpäätöksessään ilmoitettava takausvastuuosuutensa.

Kuntajaosto pitää kirjanpitoasetuksen ja hyvän kirjanpitotavan mukaisena, että jäsenkunta esittää tilinpäätöksen liitetietona oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi taloudellisesta asemastaan seuraavat takauskeskuksen antamat tiedot jäsenen osuudesta takausvastuista ja rahastosta tilikaudelta ja edelliseltä tilikaudelta:

Kunnan osuus Kuntien takauskeskuksen takausvastuista 31.12., €
Kunnan osuus Kuntien takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12., €
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12. €

4 Kuntajaoston lausunto

Kuntien takauskeskuksen jäsenkunta ilmoittaa tilinpäätöksen liitetietona takauskeskuksen ilmoittamat kunnan osuudet takausvastuista ja kattamattomista takausvastuista sekä kunnan mahdollista vastuuta kattavan osuuden rahastosta tilikaudelta ja edelliseltä tilikaudelta.